

SZEGEDI ÍTÉLŐTÁBLA
Pf.II.20.784/2012/4. szám

A Szegedi Ítéltábla - a **(pártfogó ügyvéd neve)** pártfogó ügyvéd által képviselt felperesnek - a **(jogtanácsos neve)** jogtanácsos által képviselt I. r. és **(ügyintéző neve)** gyámügyi ügyintéző által képviselt II. r. alperes ellen személyiségi jog megsértéséből eredő igény érvényesítése iránt indított perében a Kecskeméti Törvényszék 2012. május 30. napján kelt 3.P.21.533/2011/32. számú ítélete ellen a felperes részéről 35., 44. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés alapján lefolytatott másodfokú eljárásban meghozta a következő

Í T É L E T E T :

Az elsőfokú bíróság ítéletét **részben** és akként **változtatja meg**, hogy a felperes által fizetendő elsőfokú eljárási illeték összegét 480 000 (négy száznyolcvanezer) Ft-ra leszállítja.

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I. r. alperesnek 200 000 (kettő százezer) Ft másodfokú perköltséget.

A feljegyzett 640 000 (hatszáznegyvenezer) Ft másodfokú eljárási illetéket a felperes köteles megfizetni az állami adóhatóság külön felhívására a Magyar Államnak.

A felperest a másodfokú eljárásban képviselő **(pártfogó ügyvéd neve)** pártfogó ügyvéddíját a felperes köteles viselni.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I N D O K O L Á S :

A felperessel szemben 2003. évben garázdaság vétségének alapos gyanúja miatt büntetőeljárás indult, ennek során, 2003. május 28. napján **(szakértők neve)** igazságügyi szakértők megvizsgálták a felperes elmeállapotát. A vizsgálat eredménye alapján készült szakvélemény szerint a felperes elmebetegségben, ún. paranoid pszichózisban szenved, személyisége súlyosan

károsodott, primitív intellektusú, de tudatzavara nincs, szellemi leépülésben, gyengeelméjűségben nem szenved. A felperes betegsége két évtizede áll fenn, de nem veszélyeztető állapotú, viszont pszichiátriai gondozásba vételét és elmeosztályon történő kezelését a szakértők indokoltnak tartották. A szakértői véleményt az I. r. alperes **(település neve)** Város Polgármesteri Hivatal gyámhivatalához továbbította.

A felperessel szemben a gyámhivatal keresete alapján a Kecskeméti Városi Bíróságon 16.P.21.071/2006. számon gondnokság alá helyezés iránti eljárás indult. A perben 2007. április 10. és december 14. napján készült igazságügyi elmeorvos szakértői vélemények egybehangzóan megállapították, miszerint a felperes paranoid pszichózisban szenved, betegségbelátása nincs, orvoshoz nem megy, gyógyszereket nem szed, pszichiátriai gondozásba vétele indokolt, az ügyei viteléhez szükséges belátási képessége tartósan, nagy mértékben csökkent. A bíróság az 58. sorszámú ítéletével a felperest általános jelleggel cselekvőképességet korlátozó gondnokság alá helyezte, határozatát a Bács-Kiskun Megyei Bíróság a 2008. szeptember 17-én kelt 1.P.21.191/2008/3. számú ítéletével helybenhagyta. A bíróság a jogerős ítéletet megküldte **(település neve)** Város Polgármesteri Hivatal gyámhivatalának a szükséges intézkedések megtétele érdekében, egyben intézkedett a bíróságon a gondnokság alá helyezés tényének a gondnokoltak névjegyzékbe történő bevezetése iránt.

A felperes a 2011. augusztus 26. napján előterjesztett keresetében annak megállapítását kérte, hogy az alperesek megsértették a személyhez fűződő jogait. Az I. r. alperes azáltal, hogy 2003. évben a tudta és akarata ellenére elmeorvos szakértői vizsgálatnak vetette alá, s a szakvéleményt továbbította a gyámhatóságnak, a II. r. alperes pedig azzal, hogy ugyanezen szakvélemény alapján 2006. évben gondnokság alá helyezési pert indított vele szemben, amelynek következtében általános jelleggel cselekvőképességet korlátozó gondnokság alá helyezték. Megítélése szerint az alperesek ezen magatartásukkal a személyhez fűződő jogait megsértették, az elmeorvosi vizsgálat, valamint a gondnokság alá helyezés ténye ugyanis a mindennapi ügyei intézését jelentősen megnehezíti. A jogsértés tényének megállapítása mellett az alpereseket a további jogsértéstől való eltiltásra, a jogsértést megelőző állapot helyreállítására, míg az I. r. alperest 6 000 000 Ft, a II. r. alperest pedig 2 000 000 Ft nem vagyoni kártérítés megfizetésére kérte kötelezni.

Az alperesek érdemi ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Az I. r. alperes elsődleges védekezése szerint a felperesi követelés elévült, figyelemmel arra, hogy annak alapja egy 2003-ban folyt büntetőeljárás során készült szakvélemény. A keresetet érdemben is vitatta, kiemelve, hogy jogsértő magatartást nem tanúsított. A II. r. alperes érdemi védekezésében kifejtette, jogszabályi felhatalmazás alapján járt el, kizárólag a hatóságok, illetve a bíróságok megkeresése alapján adott tájékoztatást arra vonatkozóan, hogy a felperes gondnokság alatt áll, így személyiségi jogsértést nem követett el.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a felperes keresetét elutasította. Kötelezte a felperest, hogy fizessen meg az államnak 507 000 Ft eljárási illetéket, míg az I. r. alperesnek 15 napon belül 20 000 Ft perköltséget.

Határozatának indokolása szerint a felperes 1989. óta rendszeresen tett feljelentéseket különböző hatóságoknál, panaszait minden esetben kivizsgálták, azokat alaptalannak ítélték, a felperes ezek kapcsán élt jogorvoslati jogosultságával is. Az I. r. alperes elévülési kifogására figyelemmel elsőként azt vizsgálta, hogy a felperes jelen kereseti kérelmét az annak előterjesztésére nyitva álló elévülési időn belül nyújtotta-e be. Ennek keretében rámutatott, hogy a felperes előadása szerint a jogsértés az elmeorvos szakértői vizsgálat elrendelésével valósult meg, azaz az ebből eredő kára ekkor vált esedékessé, így a perbeli igényét az ettől számított 5 éves elévülési időn belül érvényesíthette. Megállapította, hogy miután a szakvélemény elkészítése (2003. május 28.) és a kereset előterjesztése (2011. augusztus 26.) között több, mint öt év eltelt, emellett a felperes az elévülés nyugvását, avagy megszakítását eredményező körülményre nem hivatkozott, a felperes követelése a Ptk. 324. § (1) bekezdése alapján elévült, bírósági úton nem érvényesíthető. Érdemben sem találta megalapozottnak a felperes igényét, miután az I. r. alperes a szakértői vizsgálat elrendelése során jogszabályi kötelezettségének tett eleget, így magatartása személyiségi jogsértést nem valósíthatott meg. A II. r. alperes az elmeorvos szakértői vizsgálat eredményéről való tudomásszerzést követően hivatalból köteles volt a gondnokság alá helyezés iránti eljárás megindítására, ennek kapcsán jogszabálysértést nem követett el.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen a felperes terjesztett elő fellebbezést, annak megváltoztatása, keresetének helyt adó döntés meghozatala iránt. Fellebbezésében megismételte az általa a kereseti kérelemben előadottakat, hangsúlyozva, hogy 2003. évben az elmeorvosi szakvélemény a tudta és hozzájárulása nélkül készült, a gondnokság alá helyezésnek alapja nem volt, mindezek miatt pedig élete teljesen elnehezült. Utalt arra, hogy a Bács-Kiskun Megyei Bíróság, valamint egy másik törvényszék előtt is - 2007. évben - a perbeli jogvita kapcsán eljárást kezdeményezett, mindebből következően követelése nem évült el. Állítása szerint az alperesek jogsértései miatt őt folyamatosan meghurcolják, életét ellehetetlenítik.

Az I. r. alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte. Változatlanul állította, hogy a felperes követelése elévült, így az érdemben nem vizsgálható. Megismételte, miszerint a felperes személyéhez fűződő jogát az elmeorvos szakértői vizsgálat elrendelésével, majd a szakvélemény továbbításával nem sértette meg. A II. r. alperes fellebbezési ellenkérelme ugyancsak az elsőfokú ítélet helybenhagyására irányult.

A fellebbezés **alaptalan**.

Az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, érdemi döntése is helytálló a per fő tárgya tekintetében, annak jogi indokaival azonban az ítéletábra csak részben ért egyet, az alábbiak szerint.

Az I. r. alperes mind az elsőfokú, mind a fellebbezési eljárás során a felperesi követelés elévülésére hivatkozott. Az elévülés jogkövetkezménye a Ptk. 325. § (1) bekezdése szerint, hogy az elévült követelés bírósági úton nem érvényesíthető, ezért elévülési kifogás esetén - amint arra az elsőfokú bíróság is helyesen utalt - a bíróságnak elsőként abban a kérdésben kell állást foglalnia, hogy a felperes követelése elévült-e, s csak az esetben vizsgálhatja a kereseti kérelmet érdemben, ha arra a következtetésre jut, hogy az elévülés nem következett be (BH2006. 220., BDT2008 1837.). Az elévülés akkor kezdődik, amikor a követelés esedékessé válik, azaz, amikor megnyílik a bíróság előtti igényérvényesítés lehetősége (Ptk. 326. § (1) bekezdés). A szerződésen kívül okozott kárért nyújtandó kártérítés a károsodás bekövetkezésekor nyomban esedékes (Ptk. 360. § (1) bekezdés), ennek megfelelően a kártérítési igény elévülése a károsodás bekövetkezésekor kezdődik. A károsodás bekövetkezése azonban nem feltétlenül esik egybe a károkozás időpontjával, előfordulhat, hogy a károkozó magatartás és az azzal okozati összefüggésben keletkező károsodás időben elválik egymástól. Ennek megfelelően az elévülés kezdő időpontjának meghatározása szempontjából elsődlegesen azt kell vizsgálni, hogy a felperes által a követelése alapjául megjelölt károsodás mikor következett be. A felperes az I. r. alperes károkozó magatartását abban jelölte meg, hogy a vele szemben folyamatban volt büntetőeljárás során a hozzájárulása nélkül rendelte el az elmeorvos szakértői vizsgálatát, majd az annak eredményeként készült szakvéleményt a II. r. alperes részére továbbította. Azt azonban nem fejtette ki, hogy mely időpontban kezdődött az e magatartással okozati összefüggésbe hozható nem vagyoni károsodása, a fellebbezési eljárás során is csupán az volt tisztázható, hogy az őt ért hátrányok folyamatosan fennállnak, így pontosabb peradatok hiányában nem állapítható meg, hogy a felperes igénye mely időpontban vált esedékessé, így annak elévülésére sem lehet megalapozott következtetéseket levonni. Erre figyelemmel - ellentétben az elsőfokú bíróság álláspontjával - a felperesi követelés elévülése nem állapítható meg. Emiatt az ítéletábrának érdemben kellett vizsgálnia a felperes követelését.

A Ptk. 75. § (1) bekezdése értelmében a személyhez fűződő jogokat mindenki köteles tiszteletben tartani. E jogok a törvény védelme alatt állnak.

Akit személyhez fűződő jogában megsértenek, a Ptk. 84. § (1) bekezdés e) pontja alapján a polgári jogi felelősség szabályai szerint követelhet kártérítést. A kárfelelősség megállapíthatósága szempontjából szükséges a Ptk. 339. § (1) bekezdésében részletezett feltételek vizsgálata, azaz a károkozó jogellenes magatartása, a károsult oldalán a kár bekövetkezése és az ezek közötti okozati összefüggés fennállta. A károkozó a felelősség alól csak abban az esetben mentesülhet, ha bizonyítja, hogy úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható. A kártérítési felelősség fenti feltételei konjunktívak, bármelyik hiánya a felelősség megállapíthatóságát kizárja. A jogellenességet, s ezáltal a felelősséget

kizáró körülmény - egyebek között - a jogszabály által előírt vagy megengedett magatartás. Jogszerű magatartás akkor sem alapozhat meg kártérítési felelősséget, ha az a fél számára sérelmes. A peradatokból megállapítható, hogy az I. r. alperes a felperessel szemben folyamatban volt büntetőeljárás során rendelte el a felperes elmeorvos szakértői vizsgálatát, figyelemmel arra, hogy a felperes magatartása alapján felmerült annak a lehetősége, hogy a felperessel szemben büntethetőséget kizáró ok áll fenn, nevezetesen az, hogy az érintett büntető eljárás alapjául szolgáló cselekményt az elmeműködés olyan kóros állapotában követte el, amely képtelenné tette őt a cselekmény következményeinek felismerésére vagy arra, hogy e felismerésnek megfelelően cselekedjék (Btk. 24. § (1) bekezdés). Tekintettel arra, hogy a büntetőeljárásról szóló - jelen per tárgyát képező I. r. alperesi magatartás kifejtésekor hatályos - 1973. évi I. törvény 13. § c) pontja értelmében büntetőeljárást nem lehet indítani, és a már megindult eljárást meg kell szüntetni vagy felmentő ítéletet kell hozni, ha büntethetőséget kizáró vagy megszüntető ok áll fenn, az I. r. alperes jogszerűen rendelte el a felperes elmeorvos szakértői vizsgálatát, hiszen csak ily módon tisztázhatta, hogy helye van-e a felperessel szemben indult büntetőeljárás megszüntetésének vagy nem. Az elmeorvosi szakvélemény az I. r. alperes feltételezését igazolta, miután megállapítást nyert, hogy a felperes két évtizede szenved paranoid pszichózisban, cselekménye társadalomra veszélyességét nem képes felismerni, így a vizsgálat elrendelése megalapozott volt. Megjegyzi az ítélőtábla, nem tenné az I. r. alperes eljárását jogellenessé az a körülmény sem, ha a vizsgálat más eredménnyel zárult volna, az I. r. alperes ugyanis a fentiekben kifejtettek szerint a jogszabályok által kötelezettségévé tett feladatát teljesítette. Ugyancsak megalapozatlanul kifogásolta a felperes, hogy az I. r. alperes a szakértői véleményt a II. r. alperes részére továbbította, annak tartalma alapján ugyanis megállapítható volt, hogy a felperes elmebeli állapota a pszichiátriai gondozásba vételét és a gondnoksági per keretében cselekvőképessége további vizsgálatát indokoltta, így az I. r. alperes nem tanúsított jogellenes magatartást a szakvélemény gyámhatóság részére történt megküldése során. A Ptk. 14. § (1) bekezdésében foglaltak szerint ugyanis a gondnokság alá helyezési eljárást - egyebek mellett - a gyámhatóság is megindíthatja, azaz a gyámhatóság perindítási jogosultságát jogszabály kifejezett rendelkezése biztosítja, ez pedig a jogellenesség megállapítását ugyancsak kizárja.

A felperes jogsértőnek ítélte a II. r. alperes tekintetében azt, hogy a gyámhatóság a gondnokság alá helyezés iránti eljárást megindította, azaz álláspontja szerint a gyámhatóság tanúsított vele szemben jogellenes, kártérítési felelősséget megalapozó magatartást. Az önálló jogképességgel nem rendelkező gyámhatóság azonban a hatósági jogkörének teljesítése során - a jelen per megindításakor hatályos szabályozás szerint - az önálló jogalanyisággal, és ezáltal perképességgel bíró - a 331/2006. (XII. 23.) Korm. rendelet mellékletében felsorolt - polgármesteri hivatalok keretében, illetve a fővárosi és megyei kormányhivatalok szakigazgatási szerveként jár el, nem az önkormányzat nevében fejt ki hatósági tevékenységét. Ennek megfelelően a felperes igényét nem az önkormányzattal szemben érvényesítheti, következésképpen a II. r. alperessel szembeni kereset elutasításának

alapvetően ez okból van helye. Ezért az ítélőtábla csupán megjegyzi, hogy a gyámhatóság a már kifejtettek szerint jogszabályi felhatalmazás alapján járt el a gondnoksági per

megindítása során, így magatartása jogellenesnek nem tekinthető, következésképpen nem vagyoni kártérítést nem alapoz meg.

Az ítéltábla észlelte, hogy az elsőfokú bíróság tévesen állapította meg a pertárgy értékét, ezért téves az elsőfokú ítélet eljárási illeték összegére és viselésére vonatkozó rendelkezése. A felperes keresetében egyfelől a jogsértés megállapítását, másfelől az alperesek kötelezését kérte összesen 8 000 000 Ft összegű nem vagyoni kártérítés megfizetésére. Az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. tv. (Itv.) 39. §-ának (1) bekezdése szerint a polgári peres eljárás illetékének alapja az eljárás tárgyának az értéke. Az Itv. 40. §-ának (1) bekezdése szerint ha a fél egy eljárásban egy jogviszonyból eredő több igényét érvényesíti, az eljárás tárgya értékének megállapításakor - a járulékok figyelmen kívül hagyásával - az előterjesztett igények együttes értékét kell figyelembe venni. Eszerint az Itv. csak azon igények értékének összevonását teszi lehetővé az illetékalap meghatározásához, ahol az eljárás tárgyának értéke megállapítható. Arra azonban az Itv. nem ad lehetőséget, hogy olyan kereseti kérelem esetén, ahol együtt szerepel a meg nem határozható perérték és a meghatározható perérték, azok összevonásra kerüljenek. Ebből következően ha a jogosult egy keresetben objektív és szubjektív szankciót együtt érvényesít, az a perérték meghatározása szempontjából egységes keresetnek minősül és a Pp. 24. §-a, valamint az Itv. 39. §-ának (1) bekezdése alapján az összegszerűen meghatározott kártérítési követelést kell az illeték alapjaként figyelembe venni. Együttesen érvényesített igények esetén a meg nem határozható perérték (Itv. 39. § (3) bekezdést) akkor szolgálhat az eljárási illeték alapjául, ha az így számítandó érték meghaladja a kártérítési követelést (EBH1999. 94., BH2001. 367., BH1990. 250.). Ennek megfelelően jelen perben a pertárgyérték, ezáltal az illetékszámítás alapja a felperes 8 000 000 Ft-ot kitevő követelése, mindezek alapján pedig a feljegyzett elsőfokú eljárási illeték összege az 1990. évi XCIII. tv. 42. § (1) bekezdés a) pontja alapján 480 000 Ft. A felperes keresete megalapozatlannak bizonyult, ezért a fentiek szerint módosított összegű eljárási illetéket viselni köteles.

A kifejtettekre figyelemmel az ítéltábla az elsőfokú bíróság érdemben helytálló ítéletét a fent részletezett részben eltérő indokokkal a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján az eljárási illeték összegére kiterjedően részben megváltoztatta, míg egyebekben helybenhagyta.

A felperes fellebbezése eredménytelennek bizonyult, ezért a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján köteles az illetékfeljegyzési joga folytán feljegyzett fellebbezési eljárási illeték viselésére (Itv. 74. § (3) bekezdés, 6/1986. (VI. 26.) IM. rendelet 13. § (2) bekezdés).

A felperes képviselőtét a fellebbezési eljárásban ellátó pártfogó ügyvéd díját a Pp. 84. § (1) bekezdés b) pontja, valamint a jogi segítségnyújtásról szóló 2003. évi LXXX. tv.

(Jstv.) 11/A. § (2) bekezdése alapján a felperes pervesztességére tekintettel az állam viseli. Az ítéltábla a Pp. 87. § (2) bekezdésében foglaltak szerint csupán a pártfogó

ügyvédi díj viseléséről rendelkezett, annak összegét a jogi segítségnyújtó szolgálat állapítja meg (Jstv. 62. § (1) bekezdés a) pont).

Szeged, 2013. február 6.

Dr. Szeghő Katalin sk.	Bereczkyné dr. Lengyel Nóra sk.	Zanóczné dr. Ocskó Erzsébet sk.
a tanács elnöke	előadó bíró	táblabíró